

Ήταν θέμα δημοκρατίας (δημοκρατική χώρα είμαστε) αλλά αποδείχτηκε ότι ήταν και ζήτημα ικανότητας. Με το τέλος της επίσκεψης τού μονίμως ανικανοποίητου γείτονά μας, πολλά ειπώθηκαν και γράφτηκαν (ξανά και ξανά) για τη Συνθήκη της Λωζάννης. Εκατόν σχεδόν χρόνια τώρα, το ίδιο κάνουμε. Δεν είναι ότι αέρας αναθεωρητισμού εισέβαλε περιφερόμενος σε ένα δυσδιάκριτο μέλλον. Άλλωστε, οι μείζονες συνθήκες μεταξύ των κρατών -πολλών κρατών- υπογράφονται και αναθεωρούνται αναλόγως. Τίποτα δεν είναι θέσφατο. Η συνισταμένη της γεωπολιτικής ισχύος, με την οποία πορεύονται οι λαοί, προδιαγράφει κατά περίπτωση και το αποτέλεσμα. Οι ισχυροί επιβάλλουν και οι αδύναμοι υποχωρούν. Προφανώς, ούτε η συνθήκη της Λωζάννης μπορεί να ξεφύγει από τον κανόνα. Οι αποτιμήσεις της επίσκεψης πολλές. Θεωρώ ότι ήταν πολλαπλώς χρήσιμη. Αν ήταν και ωφέλιμη, θα φανεί.

Δυστυχώς όμως, ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας στη συνάντησή του με τον Τούρκο πρωθυπουργό ενεπλάκη σε κουβέντες που θα έπρεπε να αποφύγει. Πέτυχε το αδιανόητο αυτογκόλ, δίνοντας πάσα στον Ερντογάν, ώστε να επιχειρηματολογεί, σε άμεση εθνική μετάδοση, περί αναθεώρησης της Συνθήκης και περί «τουρκικής» μειονότητας στη Θράκη. Ο Τούρκος κατάφερε, επιπλέον, να θέσει μονομερώς ένα σωρό άλλα θέματα. Τα κατόπιν εορτής κουκουλώματα και η στάση τόσο της ΕΕ όσο και των ΗΠΑ, δεν καλύπτουν απολύτως τίποτα.

Δεν κρύβω, επίσης, ότι με ανησύχησε η δήλωση του πρωθυπουργού «είναι θεμιτό και θετικό που ο φίλος πρόεδρος Ερντογάν άνοιξε όλη την ατζέντα της συζήτησης». Δεν κατάλαβα. Αν δεν πρόκειται περί συνήθους γλωσσικού ολισθήματος του κ. Τσίπρα, αυτό σημαίνει ότι είχαμε από πριν συμφωνήσει σε τέτοια ατζέντα, ανάλογη με τις δηλώσεις του Τούρκου προέδρου; Είναι πάντως πολύ σωστή η ξεκάθαρη και γενναία υπενθύμιση που έκανε ο πρωθυ-

Ιστορία μου, αμαρτία μου

πουργός της Ελλάδας, ως προς το Κυπριακό, ότι «το θέμα αυτό παραμένει ανοικτό, διότι πριν από 43 χρόνια υπήρξε μια παράνομη εισβολή και κατοχή του βόρειου τμήματος της Κύπρου». Εν τούτοις, έχω την αίσθηση ότι η ελληνική κυβέρνηση, παρά τη γενικότερη ορθή στάση της (αλίμονο!) ενδιαφέρεται μάλλον να κερδίσει τον «πόλεμο» της εσωτερικής επικοινωνίας. Η αντιπολίτευση συνηχίζει την παράδοση της ελληνικής αντιπολίτευσης. Κυβέρνηση και αντιπολίτευση εν ου παικτοίς. Παράλαβα με μουσουλμανική μειονότητα και με την ενός αιώνα πολιτική μας-θα κα-

τορθώσουμε να παραδώσουμε «τουρκική». Η πτωχή, πλην τιμιά Ελλάς του 19ου αιώνα επιστρέφει ξανά, γνωρίζοντας την κλίμακα των δυνατοτήτων της...

Εδώ, κάπου αλλού θέλω να εστιάσω. Δεν είναι ότι το τρικυμώδες παρελθόν εξακολουθεί να θέλει δοσοληψίες με το τώρα. Είναι ότι στο παρόν υπάρχει κάτι πολύ χειρότερο. Είναι η ιστορία της διδασκαλίας της πρόσφατης Ιστορίας μας. Και μακριά από εμένα ανέξοδοι εθνικισμοί και ανεγκέφαλες κορόνες. Αναφέρω, ειδικά, στη νεότερη περίοδο και συγκεκριμένα στην πεντηκονταετία 1897 έως 1947, που διαμόρφωσε τη σύγχρονη Ελλάδα. Από τη μια, η σφαλιάρα από την Τουρκία στον πόλεμο με αφορμή την Κρήτη. Από την άλλη, η εδαφική μας επέκταση με τα Δωδεκάνησα. Προφανώς και έχει κάτι το ιδιαίτερο αυτή η περίοδος, σε σχέση με τους Περικλήδες και τους Ιουστινιανούς. Το άθροισμα των λογαριασμών της είναι σε ολοζώντανη ισχύ. Πώς; Επειδή τα πάρε-δώσε του

επηρεάζουν τη σύγχρονη πορεία της χώρας. Μας το έδειξε ο υψηλός επισκέπτης. Ποιος το γνωρίζει; Λάθος. Πόσοι έφηβοι άνθρωποι έχουν μια γενική εικόνα για αυτή την πυκνή πεντηκονταετία; Να αρκεστούμε μήπως στους «αρίστους» των Πανελλαδικών εξετάσεων;

Είναι πονεμένη ιστορία για το ελληνικό σχολείο η πεντηκονταετία 1897-1947. Ο Ελληνοτουρκικός πόλεμος, η κρητική αυτονομία, ο μακεδονικός αγώνας, οι βαλκανικοί πόλεμοι, ο εθνικός διχασμός, η συμμετοχή της χώρας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Μικρασιατική Καταστροφή, οι εθνικισμοί μας, ο ρόλος των συμμάχων μας, το σοκ με την άφιξη

των προσφύγων, η Συνθήκη των Σεβρών, η υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών, η Συνθήκη της Λωζάννης, η ανακήρυξη της Β' Ελληνικής Δημοκρατίας, η πολιτική αστάθεια, η δικτατορία του 1936, το σφαγείο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Εθνική Αντίσταση, ο εμφύλιος πόλεμος... Όλα αυτά, στο βαθμό που η πολιτεία τα προσφέρει, εξοβελίζονται από τις ανάγκες της «σύγχρονης» εποχής. Δηλαδή:

Εκτός από την πυκνή, δυσνόητη, και κατ' ανάγκην αποσπασματικά διδασκόμενη σε όλους τους μαθητές Ιστορία «Γενικής Παιδείας» της Γ' Λυκείου «Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου, από το 1815 ως σήμερα», στην Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών διδάσκεται και Ιστορία που εξετάζεται για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση υπό τον τίτλο «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας», η οποία διδασκείται επίσης και στην Ομάδα Προσανατολισμού Οικονομίας

και Πληροφορικής (δεν εξετάζεται πανελλαδικά).

Όμως. Ιστορία μου, αμαρτία μου. Δυστυχώς, εδώ και δεκαετίες η πολιτεία προσανατολίζει, στην πράξη από πολύ νωρίς, τον μαθητόκοσμο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προς τα «σημαντικά» μαθήματα των Κατευθύνσεων - Προσανατολισμών. Όλα τα άλλα περνούν σε δεύτερη μοίρα και συνθλιβονται στις μυλόπετρες της «Γενικής Παιδείας». Ενός «τι-μου-χρειάζεται»; Μην νομίσει όμως κανείς ότι και η «σημαντική» των Πανελλαδικών Ιστορία έχει καλύτερη τύχη. Πνίγεται, με τη σειρά της, μέσα στο άγχος της αποστήθισης, που προκαλείται από την ανάγκη να διατυμpanίζεις το εξεταστικό σύστημα την «αντικειμενικότητά» του. Πρωτοκλασάτα και μπας-κλας μαθήματα. «Χρήσιμα» και «άχρηστα». Κρίμα. Πώς να μην γίνεται (και) η Ιστορία, σε κάθε περίπτωση, βάρος; Όποιος όμως νομίζει ότι μπορεί να υπάρξει γεωπολιτική ισχύς -για τους «μικρούς» ιδίως λαούς- χωρίς ιστορική γνώση και όποιος αυταπατάται ότι η ιστορική γνώση μπορεί να ζήσει ερήμην των λαών, διαβίβει μάλλον στην εποχή του μάρτιξ.

Για να μελετήσει ο μαθητής Ιστορία, πρέπει να έχει κίνητρο. Δυσκολεύομαι πολύ να το εντοπίσω στο σημερινό Λύκειο. Φεύγει ο μαθητής από το σχολείο και στερείται βασικών εργαλείων για την ερμηνεία της ζωής και του κόσμου. Η επίσκεψη του Τούρκου πρωθυπουργού μού υπενθύμισε πράγματα που έπρεπε να ξαναπιάσω. Του χρωστώ χάρη! Δύσκολη η συνύπαρξη της ιστορικής μνήμης με τις δηλώσεις (Βήμα της Κυριακής, 10/12/2017) του Ισλαμιστή ότι η Τουρκία ως προς τις μειονότητες «έχει εφαρμόσει τη Συνθήκη με ευαισθησία»! Πιπέρι στο στόμα. Στο δικό μας.

*** Ο Κώστας Ν. Κωνσταντίνου είναι Διευθυντής του 2ου Γενικού Λυκείου Ηρακλείου <http://kostaskonstantinou.com/>**

Του Κώστα Κωνσταντίνου*